

collective performance - to make music a student's necessity, the subject of their passion and deep interest.

Key words: musical culture, vocal ensemble, repertoire, psychological climate, pedagogical conditions, individual approach.

Стаття надійшла до редакції 26.01.2012 р.

Прийнято до друку 27.04.2012 р.

УДК 384.3

М. В. Лебедева, О. В. Кулдиркаєва

ВИКОНАННЯ РОМАНСІВ (ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ)

Романси складають великий розділ камерної музики зі своєю специфікою виконання, тонким нюансуванням, складнощами, нітрохи не меншими, ніж у виконанні оперної музики. Дослідженням цієї проблеми займалися такі дослідники як О. Благовидова, І. Силантьєва, Д. Мур, Е. Економова та інші.

В наукових дослідженнях шляхи вдосконалення професійної підготовки студентів пов'язані з аспектами розвитку творчого потенціалу його особистісних професійних якостей.

Метою статті є розглядання і використання творчих можливостей і емоційних засобів у підвищенні якісного рівня виконання романсів майбутніми вокалістами.

Завдання статті – допоіти студентові знайти відповідні вокально-технічні засоби для розкриття ідейно-художнього змісту твору і вчасно застерегти студента від манерності та елементів дилетантизму. Необхідно виявити кращі якості, властиві молодому співакові та правильно їх розвинути.

Пристаюючи до роботи над романсом, перед вокалістам постають такі завдання:

- мати уявлення про композитора
- мати уяву про умови створення твору та його епоху
- звернути увагу на особливості поетичної мови
- зробити аналіз твору [1, с. 12].

Процес роботи над твором починається з його прослуховування. По-перше, треба ознайомитися з музикою і текстом. Потім студент за допомогою педагога здійснює аналіз твору: визначає жанр і характер, форму, метро ритмічну структуру, тональний план. Проаналізувавши мелодичний малюнок вокальної партії, треба встановити кульмінаційні точки у музичному розвитку, й, відповідно цього, встановити паузи й цезури для правильного дихання.

Треба наполягати на ретельному вивченні мелодії, з урахуванням усіх вказівок композитора, щодо темпу, динамічних відтінків, виконавських нюансів.

Важливо уважно читати літературний текст твору, визначити його головну ідею. Іноді потрібно розширити ознайомлення з текстом шляхом «екскурсів» у відповідну епоху, в історію написання твору, звертаючи увагу на особливості поетичної мови. Треба допомогти студентові розібратися в тому, якими музичними засобами втілений у творі поетичний образ, визначити моменти злиття або різницю поетичного і музичного образів, намітити смислову та емоційну кульмінацію в тексті й музиці. При всьому цьому, йдеться, звичайно, не лише про вокальну, але й про фортепіанну партію.

Студент повинен уважно прослухати (а ще краще – програти сам) фортепіанну партію, зрозуміти її роль у творенні художнього образу. Така робота над твором, що проведена безпосередньо перед вокальним виконанням, позитивно впливає на подальше навчання і музичний розвиток студента. [2, с. 42]

Першим помічником педагога по вокалу, помічником у вихованні, навчанні студентів є концертмейстер. Крім гарної піаністичної техніки, гарного туше, глибокої музикальності й артистичного темпераменту, концертмейстер повинний володіти відмінним вокальним слухом для контролю над чистотою інтонації, він повинний добре знати школу педагога, з яким працює, і під час своїх занять із студентом нагадувати йому про основні вимоги, стежити за правильним звуковеденням, за виконавською стороною співу, щоб поєднати вокальну й фортепіанну партії в єдиному художньому образі.

Працюючи зі студентами, треба намагатися виховувати почуття професіоналізму, необхідне для справжнього артиста. Студент повинний уміти вміти виносити виконану у класі роботу на сцену, відчувати відповідальність за свої виступи, і шляхом праці набути впевненості, що приходить разом із майстерністю.

У поняття «професіоналізм» входить увесь комплекс технічних та художніх засобів, якими має оволодіти співак. Треба виховувати у майбутніх вокалістів «технічну досконалість» - це гарне звучання голосу, «гарний звук», як кажуть співаки. Голос повинний гарно звучати у відповідності з художнім задумом твору, з жанром та стилем, з музично-технічними особливостями. [3, с. 76].

Також потрібно вимагати від своїх учнів всебічного навчання з усіх дисциплін, оволодіння всім комплексом знань, які необхідні музикантові. Ці знання є необхідними у роботі над музичними творами – це знання з музичної теорії, історії музики, літератури, суспільствознавства, обізнаність з іншими видами мистецтв і, звичайно, широке знання музичної літератури різних країн, епохи, стилів.

Треба також наполягати, щоб учні багато читали, ходили до театру, на концерти, відвідували музеї та виставки, були в курсі

сьогоденного життя і, зокрема, життя музичного. Велике значення у навчальній роботі майбутнього співака треба надавати заняттям у класі фортепіано. [4, с. 4].

Увага до тексту – умова роботи над кожним твором будь-якого жанру, але в романсі ця вимога набуває особливої ваги, оскільки в романсі гостріше відчувається взаємодія поетичних і музичних образів. Тонке й рухоме нюансування, багатство тембрових барв, поетична багатогранність, і, водночас граничний лаконізм у розкритті образу – все це потребує від співака і професійної майстерності, культури виконання, а отже, і невтомної праці. [5, с. 247].

Таким чином, треба допомогти студентові розвивати творчу уяву, вміння уявляти шляхом «бачення» внутрішнім зором те, що виражено в музиці, входить в образ, проймається почуттями, які втілені у творі. Також треба ретельно працювати з майбутніми співаками над виконавськими засобами виразності. Це – динамічні відтінки, темброві барви, емоційно насичений звук, виразність слова, міміка обличчя, живі «промовляючи» очі. Роль педагога при цьому завжди лишається головною, але водночас поступово розвивається й самостійність і творча ініціатива студента.

Перспективу подальшого розвитку виконавського мистецтва ми бачимо у вихованні професіоналізму, яке триває протягом усього навчання, у ознайомленні й використанні сучасних педагогічних технологій.

Список використаної літератури

1. Л.Кочерба Ольга Благовидова – Музична Україна – Київ, 1973. – 61 с. **2. В. Лукинин** Мой метод роботи с певцами – Музыка, Ленинград, 1972. – 58 с. **3. В Самарцев** Певец и голос. Проза. – Луганск., 2008. – 160с. **4. Е.Економова** Сумісна діяльність співака і концертмейстера у професійній підготовці студента-вокаліста. : Автореф.дис.канд.пед.наук. – Одеса, 2002. **5. Д. Мур** Певец и аккомпаниатор. – М., 1987. – 430с

Лебедева М. В., Кулдирикаєва О. В. Виконання романсів (практичні рекомендації)

Стаття розкриває значення жанру романсу у професійній підготовці студента-вокаліста, його роль в формуванні основних співочих навичок. У статті розглянуті вокально-технічні способи для розкриття ідейно-художнього змісту в романсах. Автор так само розкриває роль концертмейстера в процесі навчання і, безпосередньо, концертної діяльності.

Ключові слова: професіоналізм, технічна досконалість, романс, вокал, співочі навички.

Лебедева М. В., Кулдыркаева О. В. Исполнение романсов (практические рекомендации)

Статья раскрывает значение жанра романса в профессиональной подготовке студента-вокалиста, его роль в формировании основных певческих навыков. В статье рассмотрены вокально-технические способы для раскрытия идейно-художественного содержания в романсах. Автор так же раскрывает роль концертмейстера в процессе обучения и, непосредственно, концертной деятельности.

Ключевые слова: профессионализм, техническое совершенство, романс, вокал, певческие навыки.

Lebedeva M. V., Kuldyrkaeva O. V. The performance of the romances (practical recommendations)

The article reveals the importance of the genre of romance in the training of student-vocalist, his role in the formation of the basic vocal skills. The article deals with the vocal and technical methods to uncover the ideological and artistic content in the songs. The author also reveals the role of kontsermeystera in the learning process, and specifically, the concert business.

Key words: professionalism, technical sophistication, romance, singing, singing skills.

Стаття надійшла до редакції 16.01.2012 р.

Прийнято до друку 27.04.2012 р.

УДК 37.018.2

Ю. С. Лисицина

**СИСТЕМАТИКА ПЕДАГОГІЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ВИХОВАННЯ
ТОЛЕРАНТНОСТІ ШКОЛЯРІВ**

Виховання толерантної особистості – процес складний, здійснюється всією соціальною дійсністю, яка оточує дитину, суспільством, під впливом стосунків у сім'ї, сформованих поглядів і відносин її членів до інших людей і суспільству в цілому, під впливом спілкування з однолітками та оточуючими людьми. Як показує аналіз практики, проведений рядом авторів, процес виховання толерантності часто відбувається стихійно. Для того щоб зробити його цілеспрямованим необхідна організована педагогічна діяльність у школі. У принципах та підходах до виховання толерантності, а відповідно у методах, формах та прийомах, які запропоновані авторами розроблених методик панує величезна різноманітність.